

Annettu Helsingissä 31. päivänä toukokuuta 1974

Vahingonkorvauslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Lain soveltamisala.

1§

Vahingon korvaamiseen on sovellettava tämän lain säännöksiä. Tämä laki ei kuitenkaan koske, ellei tässä tai muussa laissa toisin säädetä, sopimukseen perustuvaa tai muussa laissa säädettyä korvausvastuuta.

2 luku

Vahingon aiheuttajan korvausvastuu.

1§

Joka tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttaa toiselle vahingon, on velvollinen korvaamaan sen, jollei siitä, mitä tässä laissa säädetään, muuta johdu.

Vahingonkorvausta voidaan sovitella, jos korvausvelvollisuus harkitaan kohtuuttoman raskaaksi ottaen huomioon vahingon aiheuttajan ja vahingon kärsineen varallisuusolot ja muut olosuhteet. Jos vahinko on aiheutettu tahallisesti, on kuitenkin täysi korvaus tuomittava, jollei erityisistä syistä harkita kohtuulliseksi alentaa korvausta.

2§

Jos vahingon on aiheuttanut kahdeksaatoista vuotta nuorempi, on hän velvollinen korvaamaan siitä määrän, joka hänen ikäänsä ja kehitystasoonsa, teon laatuun, vahingon aiheuttajan ja vahingon kärsineen varallisuusoloihin sekä muihin olosuhteisiin katsoen harkitaan kohtuulliseksi.

3§

Mielisairas, vajaamielinen tai sieluntoiminnaltaan häiriintynyt on velvollinen korvaamaan aiheuttamastaan vahingosta määrän, joka hänen tilaansa, teon laatuun, vahingon aiheuttajan ja vahingon kärsineen varallisuusoloihin sekä muihin olosuhteisiin katsoen harkitaan kohtuulliseksi. Tilapäistä sieluntoiminnan häiriötä, johon vahingon aiheuttaja on saattanut itsensä, ei kuitenkaan yksin ole pidettävä korvausvelvollisuutta vähentävänä perusteena.

3 luku

Työnantajan ja julkisyhteisön korvausvastuu.

1§

Työnantaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka työntekijä virheellään tai laiminlyönnillään työssä aiheuttaa. Työnantajana pidetään myös sitä, joka antaa tehtävän sellaiselle itsenäiselle yrittäjälle, joka huomioon ottaen toimeksiantosuhteen pysyvyys, työn laatu ja muut olosuhteet on rinnastettava työntekijään.

Mitä 1 momentissa on sanottu työnantajasta, koskee vastaavasti valtiota, kuntaa ja muuta julkista yhteisöä tai laitosta, kun vahinko on aiheutunut sellaisen julkisyhteisön työntekijän taikka yhteisöön virka- tai siihen verrattavassa palvelussuhteessa olevan henkilön virheestä tai laiminlyönnistä toiminnassa, jota ei ole pidettävä julkisen vallan käyttämisenä.

Jos se, joka viranomaisen määräyksestä, luottamustoimeen valittuna tai toisen pyynnöstä suorittaa laissa määrättyä tai työsuhteeseen verrattavissa olosuhteissa tiettyä tehtävää olematta itsenäinen yrittäjä, tehtävää suorittaessaan virheellään tai laiminlyönnillään aiheuttaa vahinkoa, on se, jonka lukuun tehtävä suoritetaan, velvollinen korvaamaan vahingon.

2§

Julkisyhteisö on velvollinen korvaamaan julkista valtaa käytettäessä virheen tai laiminlyönnin johdosta aiheutuneen vahingon. Sama korvausvelvollisuus on muulla yhteisöllä, joka lain, asetuksen tai lakiin sisältyvän valtuutuksen perusteella hoitaa julkista tehtävää.

Edellä 1 momentissa säädetty vastuu yhteisöllä on kuitenkin vain, milloin toimen tai tehtävän suorittamiselle sen laatu ja tarkoitus huomioon ottaen kohtuudella asetettavia vaatimuksia ei ole noudatettu.

3§

Tuomioistuimen, tuomarin, maistraatin, järjestysoikeuden, syyttäjän tai julkisen notaarin toiminnassaan aiheuttama taikka ulosottotahi täytäntöönpanotoimessa aiheutettu vahinko on valtion korvattava silloinkin, kun muu kuin valtion viranomainen on aiheuttanut vahingon, ja valtioon sovelletaan myös tällöin, mitä tämän luvun 2 §:n 2 momentissa säädetään. Kunta on kuitenkin velvollinen korvaamaan maistraatin tai järjestysoikeuden kaavoitus- tai rakennusasioita koskevassa toiminnassa aiheutetun vahingon.

4§

Jos valtion tai kunnan viranomaisen virheellisen ratkaisun johdosta vahinkoa kärsinyt on pätevältä syyttä jättänyt hakematta muutosta siihen, ei hänellä ole oikeutta saada valtiolta tai kunnalta korvausta vahingosta, jolta hän hakemalla muutosta olisi voinut välttyä.

5§

Kannetta valtioneuvoston, ministeriön, valtioneuvoston kanslian, tuomioistuimen tai tuomarin päätöksestä aiheutuneen vahingon korvaamisesta ei saa nostaa, ellei päätöstä ole muutettu tai kumottu taikka ellei virheen tehnyttä ole todettu syylliseksi virkarikokseen tai velvoitettu korvaamaan vahinkoa. Milloin hallintoviranomaisen päätökseen on haettu muutosta valtioneuvostolta, korkeimmalta hallinto-oikeudelta tai virkaylioikeudelta, päätöksestä aiheutuneen vahingon korvaamisesta ei saa nostaa kannetta siltä osin kuin päätös on jätetty pysyväksi.

6§

Jos tässä luvussa tarkoitettu korvausvelvollisuus harkitaan ilmeisesti kohtuuttomaksi tai jos vahingon suuruus sekä muut olosuhteet huomioon ottaen on erityistä syytä, voidaan korvausta sovitella.

7§

Valtio ja kunta eivät vastaa luotsauksessa aiheutetusta vahingosta.

4 luku

Työntekijän ja virkamiehen korvausvastuu.

1§

Vahingosta, jonka työntekijä työssään virheellään tai laiminlyönnillään aiheuttaa työtoverilleen tai sivulliselle, hän on velvollinen korvaamaan määrän, joka harkitaan kohtuulliseksi ottamalla huomioon vahingon suuruus, teon laatu, vahingon aiheuttajan asema, vahingon kärsineen tarve sekä muut olosuhteet. Jos työntekijän viaksi jää vain lievä tuottamus, ei vahingonkorvausta ole tuomittava. Laki on sama, jos vahingon aiheuttaa 3 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu itsenäinen yrittäjä.

Jos vahinko on aiheutettu tahallisesti, on täysi korvaus tuomittava, jollei erityisistä syistä harkita kohtuulliseksi alentaa korvausta.

2§

Virkamies vastaa virassaan virheellään tai laiminlyönnillään sivulliselle aiheuttamastaan vahingosta tämän luvun 1 §:ssä mainittujen perusteiden mukaisesti. Samoja perusteita on sovellettava virkamiehen virassaan julkisyhteisölle tuottaman vahingon korvaamiseen.

3§

Tässä luvussa tarkoitettu korvausvelvollinen voidaan velvoittaa suorittamaan työnantajalle, mitä tämä on 3 luvun ja 6 luvun 2 §:n mukaan maksanut vahingon kärsineelle, kuitenkin vain tämän luvun 1 §:ssä säädettyjen perusteiden mukaisesti.

5 luku

Korvattava vahinko.

1§

Vahingonkorvaus käsittää hyvityksen henkilö- ja esinevahingosta. Milloin vahinko on aiheutettu rangaistavaksi säädetyllä teolla tai julkista valtaa käytettäessä taikka milloin muissa tapauksissa on erittäin painavia syitä, käsittää vahingonkorvaus hyvityksen myös sellaisesta taloudellisesta vahingosta, joka ei ole yhteydessä henkilö tai esinevahinkoon.

2§

Sillä, jolle on aiheutettu ruumiinvamma tai muu henkilövahinko, on oikeus saada korvaus sairaanhoitokustannuksista ja muista vahingosta aiheutuneista kuluista, tulojen tai elatuksen vähentymisestä, kivusta ja särystä sekä viasta tai muusta pysyvistä haitasta.

3§

Surmansa saaneen hautauskulut ja muut hautaamiseen liittyvät kustannukset on korvattava kohtuulliseen määrään.

4§

Jos elatukseen tai elatusapuun oikeutettu jää tarpeellista elatusta vaille sen vuoksi, että elatusvelvollinen on saanut surmansa, on hänelle korvausvelvollisen varallisuus ja olosuhteet huomioon ottaen tuomittava vahingonkorvaukseksi, mitä hän tarvitsee, kunnes voi elättää itsensä. Korvaus voidaan määrätä maksettavaksi yhdellä kertaa tai toistuvina suorituksina.

5§

Esinevahinkona on korvattava esineen korjauskustannukset ja vahingosta aiheutuneet muut kulut sekä arvonalennus taikka tuhoutuneen tai hukatun esineen arvo ja lisäksi tulojen tai elatuksen vähentyminen.

6§

Henkilövahinkoa koskevia tämän lain säännöksiä on sovellettava myös sen kärsimyksen korvaamiseen, jonka on aiheuttanut vapautteen, kunniaan tai kotirauhaan kohdistunut taikka muu sen kaltainen rikos.

6 luku

Korvausvastuun jakaantuminen.

1§

Jos vahingon kärsineen puolelta on myötävaikutettu vahinkoon tai jos muu vahingon aiheuttaneeseen tekoon kuulumaton seikka on myös ollut vahingon syynä, voidaan vahingonkorvausta kohtuuden mukaan sovitella.

2§

Milloin vahinko on kahden tai useamman aiheuttama taikka he muuten ovat velvolliset korvaamaan saman vahingon, vastaavat he yhteisvastuullisesti. Se, jota ei ole tuomittu maksamaan täyttä korvausta, vastaa kuitenkin vain tuomitusta määrästä ja se, joka on vastuussa 4 luvun 1 §:n 1 momentissa säädettyjen perusteiden mukaan, vain siitä määrästä, jota ei voida saada vahingosta 3 luvun mukaan vastuussa olevalta.

3§

Korvausvelvollisten kesken korvausmäärä on jaettava sen mukaan kuin harkitaan kohtuulliseksi ottaen huomioon kunkin korvausvelvollisen viaksi jäävä syyllisyyden määrä, vahinkotapahtumasta ehkä saatu etu ja muut seikat.

Sillä, joka on maksanut vahingonkorvausta yli oman osuutensa, on oikeus saada kultakin muulta korvausvelvolliselta, mitä hän on tämän osalta maksanut. Jos joku korvausvelvollisista on ilmeisesti maksukyvytön tai jos hänen oleskelupaikkansa on tuntematon, on kunkin muista korvausvelvollisista maksettava osuutensa vajauksesta.

7 luku

Erinäisiä säännöksiä.

1§

Työsopimuksen tai muun sopimuksen ehto samoinkuin virkasäännön määräys tai muu siihen verrattava määräys, jolla lisätään työntekijän tai virkamiehen tämän lain mukaista korvausvastuuta, on mitätön.

2§

Vahingonkorvausta on vaadittava kymmenen vuoden kuluessa vahingon tapahtumisesta, ellei lyhyempää vanhentumisaikaa ole säädetty. Jos vahinko on aiheutettu rikoksella ja oikeus

panna rikos syytteeseen kestää pitemmän ajan, saadaan vahingonkorvausta hakea samassa ajassa.

3§

Jos vahingon kärsinyt on kuollut, ei kuolinpesän osakkailta ole oikeutta panna vireille kannetta, jolla vaaditaan korvausta kärsimyksestä, kivusta ja särystä taikka viasta tai muusta pysyvistä haitasta.

4§

Tässä laissa tarkoitettu korvauskanne julkisyhteisöä vastaan laissa tarkoitetun korvauksen saamisesta on pantava vireille riita-asioista säädettyssä järjestyksessä sen paikkakunnan alioikeudessa, jolla vahinkoa aiheuttanut toimi suoritettiin tai laiminlyöty toimi olisi ollut suoritettava tahi missä vahinko tapahtui. Jollei laillista tuomioistuinta edellä sanotun mukaisesti ole, on asia pantava vireille Helsingin raastuvanoikeudessa. Kanne valtiota vastaan voidaan panna vireille myös kantajan kotipaikan alioikeudessa.

5§

Tämän lain 3 tai 4 luvussa tarkoitettua korvauskannetta käsiteltäessä on työnantajalle, työntekijälle tai virkamiehelle, jota ei ole haastettu vastaajaksi juttuun, varattava tilaisuus tulla kuulluksi asiassa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1974. Sillä kumotaan rikoslain 9 luku sekä 30 päivänä toukokuuta 1919 annetun sotaväen rikoslain 47 §:n 2 ja 5 momentti, sellaisina kuin ne ovat 10 päivänä maaliskuuta 1944 annetussa laissa (155/44), ja 49 §.

Jos laissa tai asetuksessa on viitattu säännökseen, jonka sijaan on tullut tämän lain säännös, on viimeksi mainittua sovellettava.

Ennen tämän lain voimaantuloa syntyneen vahingon korvaamiseen sovelletaan aikaisempaa lakia.

Helsingissä 31. päivänä toukokuuta 1974

Tasavallan Presidentti
Urho Kekkonen

Oikeusministeri
Matti Louekoski